

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิต การแสวงหาข้อมูล และพฤติกรรมกรซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้หญิงทำงาน” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดครั้งเดียว (One-Shot Descriptive Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือผู้หญิงวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 20-49 ปี ที่ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 1,770,900 คน (ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547) เหตุผลที่เลือกผู้หญิงวัยทำงานในช่วงอายุนี้ เพราะเป็นช่วงอายุที่มีความพร้อมทางการเงิน และสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้อย่างอิสระ รวมทั้งมีแนวโน้มว่าเป็นผู้บริโภคสินค้าจำพวกเสื้อผ้าและเครื่องประดับในระดับสูง

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2541)

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมดหรือขนาดของประชากร

e^2 คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดได้

โดย N ของการวิจัยครั้งนี้ คือจำนวนผู้หญิงทำงานที่มีอายุระหว่าง 20-49 ปี ที่ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 1,770,900 คน และ e^2 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ คือ 5%

ดังนั้นแทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{1.770.900}{1 + [(1,770,900) \times (0.05)^2]}$$

$$n = 399.91$$

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำไว้ที่จำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Frame)

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ขอบเขตพื้นที่ และการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร (สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2542) ประกอบกับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งประกอบด้วย ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย – ปานกลาง – มาก ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม ที่ดินประเภทคลังสินค้า ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2542a) โดยนำเอกสารทั้งสองมาพิจารณาร่วมกันในการกำหนดกรอบการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกเขตที่ดินประเภทพาณิชยกรรม เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีคนวัยทำงานหนาแน่นมากกว่าบริเวณอื่น ซึ่งช่วยให้การเก็บข้อมูลสามารถทำได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด โดยเขตที่ดินบริเวณดังกล่าวมีจำนวน 16 เขต ดังนี้

1) เขตสัมพันธวงศ์	2) เขตปทุมวัน
3) เขตราชเทวี	4) เขตบางรัก
5) เขตพญาไท	6) เขตสาทร
7) เขตจตุจักร	8) เขตคลองสาน

9) เขตคลองเตย	10) เขตธนบุรี
11) เขตลาดพร้าว	12) เขตบางกะปิ
13) เขตบางเขน	14) เขตห้วยขวาง
15) เขตพระโขนง	16) เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการเขียนชื่อทั้ง 16 เขตลงในกระดาษ 16 ใบ แล้วจับสลากขึ้นมาจำนวน 2 ใน 3 ของจำนวนสลากทั้งหมด เพื่อให้ได้จำนวนที่เพียงพอต่อการเป็นตัวแทนของเขตที่ดินประเภทพาณิชยกรรม โดยเขตที่จับสลากได้จำนวน 10 เขต ได้แก่

1) เขตคลองสาน	2) เขตสาทร
3) เขตห้วยขวาง	4) เขตราชเทวี
5) เขตจตุจักร	6) เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
7) เขตพญาไท	8) เขตบางกะปิ
9) เขตธนบุรี	10) เขตสัมพันธวงศ์

ขั้นตอนที่ 4 การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง (Quota Sampling)

ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนตัวอย่างในการเก็บข้อมูลของแต่ละเขตเป็นจำนวนเท่ากัน คือ เขตละ 43 คน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายอยู่ในแต่ละเขตเท่าๆ กัน

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทำการเก็บข้อมูลในแหล่งธุรกิจและชุมชนที่คาดว่าจะพบประชากรกลุ่มเป้าหมายในแต่ละเขต เช่น อาคารสำนักงาน ย่านธุรกิจ ศูนย์ประชุม ห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์รวมร้านค้าสินค้าแฟชั่น เป็นต้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรไว้ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงวัยทำงานมีความสัมพันธ์กับการแสวงหาข้อมูลด้านแฟชั่น

ตัวแปรอิสระ: รูปแบบการดำเนินชีวิต

ตัวแปรตาม: การแสวงหาข้อมูลด้านแฟชั่น

สมมติฐานที่ 2 รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงวัยทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น

ตัวแปรอิสระ: รูปแบบการดำเนินชีวิต

ตัวแปรตาม: พฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น

สมมติฐานที่ 3 รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงวัยทำงาน และการแสวงหาข้อมูลด้านแฟชั่น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น

ตัวแปรอิสระ: รูปแบบการดำเนินชีวิต และการแสวงหาข้อมูลด้านแฟชั่น

ตัวแปรตาม: พฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยอาศัยข้อมูลทั้งจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม รวมทั้งขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

แหล่งที่มาของคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม ได้แก่ Plummer, 1971; Well & Tigert, 1971; Summer, 1970; เกษรา เกิดมงคล, 2546; เลิศหญิง หิรัญโญ, 2545

ส่วนแหล่งที่มาของคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาข้อมูลและการซื้อสินค้าแฟชั่น ใช้แนวคิดและงานวิจัยต่างๆ มาเป็นแนวทาง ดังต่อไปนี้

- 1) คำถามเกี่ยวกับลักษณะการแสวงหาข้อมูล (คำถามข้อ 3.1) ดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Assael, 1998
- 2) คำถามเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล (คำถามข้อ 3.2) ดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Belch & Belch, 2004
- 3) คำถามเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแฟชั่น (คำถามข้อ 3.3) ดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Levy & Weitz, 1996; Rath et al., 1994 และงานวิจัยของ Kawabata & Rabolt, 1999
- 4) คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น (คำถามข้อ 3.5) ดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Assael, 1998; Levy & Weitz, 1996

5) คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของสินค้าแฟชั่น (คำถามข้อ 3.6) ดัดแปลงมาจากงานวิจัยของ Kawabata & Rabolt, 1999

6) คำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกซื้อสินค้าแฟชั่น (คำถามข้อ 3.7) ดัดแปลงมาจากงานวิจัยของ Kawabata & Rabolt, 1999; Leung & Taylor, 2002

ทั้งนี้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วย การจัดสรรเวลาให้กับกิจกรรมต่างๆ จำนวน 36 ข้อ ความสนใจและการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่างๆ จำนวน 30 ข้อ ความคิดเห็นต่อตนเองและสิ่งรอบตัวในประเด็นต่างๆ จำนวน 30 ข้อ รวมเป็นจำนวน 96 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การแสวงหาข้อมูลด้านแฟชั่น จำนวน 21 ข้อ และพฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น จำนวน 43 ข้อ รวมเป็นจำนวน 64 ข้อ

หมายเหตุ ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่เตรียมไว้ ผู้วิจัยจะทำการสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีคุณสมบัติตรงตามที่งานวิจัยนี้กำหนดไว้หรือไม่ กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องเป็นผู้หญิงที่มีอายุ 20-49 ปี และทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หากมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ก็จะปิดการสัมภาษณ์

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข ก่อนจะนำไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นจะนำคำตอบที่ได้ไปหาค่า (Reliability) ของแบบสอบถาม เช่นเดียวกับการทดสอบหลังจากเก็บข้อมูลจริง ด้วยวิธีวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{(1-k)} \left[\frac{1 - \sum V_i}{V_t} \right]$$

เมื่อ	α	คือ ค่าความน่าเชื่อถือ
	k	คือ จำนวนข้อ
	V_i	คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบ (Pre-test) และได้ค่าความเชื่อถือ ดังนี้

คำถามเกี่ยวกับกิจกรรม	=	.656
คำถามเกี่ยวกับความสนใจ	=	.765
คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น	=	.813
คำถามเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลด้านแพชั่น	=	.682
คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าแพชั่น	=	.772

และหลังการเก็บข้อมูลจริงจำนวน 422 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปทดสอบค่าความเชื่อถืออีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลการทดสอบมีรายละเอียด ดังนี้

คำถามเกี่ยวกับกิจกรรม	=	.802
คำถามเกี่ยวกับความสนใจ	=	.814
คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น	=	.873
คำถามเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลด้านแพชั่น	=	.781
คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าแพชั่น	=	.882

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปร โดยใช้มาตราวัดระดับความถี่แบบ Likert Scales ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดสรรเวลาให้กับกิจกรรมต่างๆ แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด	1	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
มาก	4	คะแนน
มากที่สุด	5	คะแนน

2. ความสนใจและการจัดลำดับความสำคัญต่อเรื่องต่างๆ แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

น้อยที่สุด	1	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
มาก	4	คะแนน
มากที่สุด	5	คะแนน

3. ความคิดเห็นต่อตนเองและสิ่งรอบตัวในประเด็นต่างๆ แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

น้อยที่สุด	1	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
มาก	4	คะแนน
มากที่สุด	5	คะแนน

4. การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับแฟชั่น แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

น้อยที่สุด	1	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
มาก	4	คะแนน
มากที่สุด	5	คะแนน

5. พฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

น้อยที่สุด	1	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
มาก	4	คะแนน
มากที่สุด	5	คะแนน

การรวบรวมข้อมูล

ก่อนจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จะอบรมผู้ช่วยวิจัยให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย พร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม และขั้นตอนการเก็บข้อมูล เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด ก่อนที่จะเริ่มทำการเก็บข้อมูลจริงในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม พ.ศ. 2548 โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดไปดำเนินการลงรหัส (Coding) แล้วนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS for Window เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้ตารางแสดงจำนวนร้อยละในการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายตัวแปรกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น การแสวงหาข้อมูลและพฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น

2. การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) นำมาใช้ในการลดจำนวนตัวแปร (Data Reduction) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ด้วยกัน โดยการสกัดปัจจัยใช้วิธีองค์ประกอบหลัก (Principal Component) ที่ค่า Eigenvalue มากกว่า 1 และหมุนแกนปัจจัยแบบ Varimax ตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยขั้นที่ 1: วิเคราะห์องค์ประกอบ โดยแยกคำถามของกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น ออกจากกันเพื่อทำการจัดกลุ่ม

2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยขั้นที่ 2: วิเคราะห์องค์ประกอบของกลุ่มกิจกรรม กลุ่มความสนใจ และกลุ่มความคิดเห็น รวมกันเพื่อจัดกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงวัยทำงาน

3. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของรูปแบบการดำเนินชีวิตกับการแสวงหาข้อมูลสินค้าแฟชั่น และรูปแบบการดำเนินชีวิตกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้หญิงวัยทำงาน

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ว่า ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิต กับ การแสวงหาข้อมูล ตัวแปรใดจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่น และสามารถใช้ร่วมกันในการพยากรณ์พฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่นได้เป็นสัดส่วนมากน้อยเพียงใด